

Jednotný európsky trh

11. augusta 2020 ✚ Cirkev

Jednotný európsky trh v rámci Európskej únie predstavuje priestor bez vnútorných hraníc, v ktorom platí voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu. Jednotný európsky trh je definovaný **Maastrichtskou zmluvou**, ktorá posilnila významným spôsobom európsku integráciu a federalizáciu.

Zmluva bola podpísaná v Maastrichte dňa 7. 2. 1992 a do platnosti vstúpila 1. 11. 1993. Zmluva zaviedla nové oblasti spolupráce členských zemí Európskej únie a vytvorila štruktúru „troch pilierov EÚ“:

I. európske spoločenstvo – ekonomické, sociálne, ekologické záležitosti

II. spoločná zahraničná a bezpečnostná

III. spolupráca v oblasti vnútornej bezpečnosti a justície.

Jednotný trh tvorí 28 členských štátov Európskej únie, niekoľko ďalších krajín má k týmto trhom takisto prístup, aj keď sú len členmi Európskeho združenia voľného obchodu a majú s EÚ bilaterálne zmluvy (Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko). Bývalé sovietske republiky Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina majú takisto prístup k vnútornému trhu EÚ, nemajú však možnosť voľného pohybu pracovníkov.

Turecko je členom Európskej colnej únie od roku 1995, čo Turkom umožňuje voľný pohyb tureckého tovaru na území Európskej únie.

Spoločný európsky trh vznikol postupne. Na jeho počiatku bolo Európske hospodárske spoločenstvo (EHS), ktoré podporovalo ekonomickú integráciu medzi Belgickom, Francúzskom, Nemeckom, Talianskom, Luxemburskom a Holandskom. EHS vzniklo v roku 1957 a existovalo do roku 1993.

Na základe Zlučovacej zmluvy sa EHS v roku 1993 začlenilo pod Európske spoločenstvo. Podpísaním spomenutej Maastrichtskej zmluvy sa z EHS stalo Európske spoločenstvo. Po ratifikácii Lisabonskej zmluvy Európske spoločenstvo zaniklo a jeho právnym nástupcom sa stala Európska únia v tej podobe, ako sme ju poznali do roku 2020, kedy z EÚ vystúpila Veľká Británia.

Pre vznik jednotného a spoločného trhu bolo potrebné vybudovať colnú úniu, ktorá by riešila obchodné obmedzenia a definovala by jednotný colný sadzobník. V roku 1968 sa tento proces podarilo úspešne ukončiť.

Na colnú úniu nadväzoval vznik spoločného trhu, pre ktorý by platilo odstránenie colných poplatkov, kvantitatívnych obmedzení, existencia spoločného colného sadzobníku a spoločná politika voči tretím štátom, zrušenie prekážok pohybu osôb, služieb a kapitálu a i. Proces vzniku spoločného trhu sa neuskutočnil ľahko, existovali určité prekážky, ktoré vychádzali najmä z ochrannárskych tendencií štátov a niektorých záujmových skupín. Išlo najmä o uprednostňovanie domácich výrobcov v štátnych zákazkách, informačné kampane zamerané na predaj domácich výrobkov, daňové zvýhodňovanie domácej produkcie,

vznik monopolov, administratívne opatrenia proti exportu, štátne dotácie a pod. Ťažké boli najmä 60. a 70. roky 20. storočia, kedy sa nepríjemne prejavovala ekonomická kríza.

V 80. rokoch sa situácia začala dostávať do normálu a úsilie o rozvoj spoločného trhu nabralo obrátky. Objavilo sa niekoľko reformných iniciatív s cieľom skonsolidovať pomery v EHS. Ferrantiho iniciatíva v roku 1980 odstránila brzdiace obchodné obmedzenia, Narjesov plán z roku 1981 odstránil netarifné obmedzenia a Allbert-Ballova správa v roku 1982 odporúčala vznik vnútorného trhu s voľným pohybom tovaru a služieb.

Na začiatku 90. rokov sa v ekonomike Európy pozitívne odrazil voľný pohyb osôb a tovaru, ktorý ovplyvnil aj oblasť telekomunikácií, dopravy, finančných služieb, zvýšil produktivitu práce a priniesol so sebou nové investície, čo sa prejavilo v náraste eurooptimizmu.

V roku 2000 bola vydaná Lisabonská stratégia, podľa ktorej mala byť Európska únia do desiatich rokov najrozvinutejšou a najviac konkurencie schopnou znalostnou ekonomikou sveta. Ukázalo sa však, že tento plán bude náročné splniť.

Budovanie spoločného trhu v Európe ani dnes nie je dokončené, EÚ sa však rozširuje, od roku 2001 aj do kontroverzných oblastí (Balkán), ktoré čiastočne spomaľujú pozitívne ekonomické trendy vo vývoji EÚ.

Charakteristickým znakom pre jednotný európsky trh sú štyri základné slobody:

1. Voľný pohyb tovaru, pri ktorom možno tovar predávať vo všetkých členských štátoch EÚ. Tovar z ostatných členských štátov nemôže byť znevýhodňovaný špeciálnym clom či daňami.
2. Voľný pohyb osôb. Ide o právo občana EÚ voľne cestovať, usadzovať sa a začať podnikáť vo všetkých krajinách EÚ. Občan má právo na mieste, kde žije, voliť a byť zvolený do Európskeho parlamentu i do miestnych zastupiteľstiev. Cestovanie v rámci Európskej únie upravuje Schengenská zmluva, ktorá odstránila vnútorné bariéry. Občanom EÚ je každý, kto má občianstvo niektorého z členských štátov únie. Sloboda pobytu a možnosť usadiť sa v ľubovoľnej krajine EÚ je jedným z najdôležitejších práv EÚ.
3. Voľný pohyb služieb umožňuje ponúkať podnikateľom svoje služby aj v ostatných členských štátoch. Pod voľným pohybom služieb sa rozumie poskytovanie služieb cez hranice bez toho, aby podnikateľ v štáte, kde službu poskytuje, mal aj trvalé bydlisko a žil tam.
4. Voľný pohyb kapitálu je základným nástrojom jednotného trhu EÚ. Finančný kapitál môže bez obmedzení pôsobiť v každej členskej krajine EÚ. Občania EÚ tak môžu využívať finančné služby v akomkoľvek inom členskom štáte.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/jednotny-europsky-trh/>